

Становище

от доц. д-р Стела Константинова Ангова, УНСС, катедра „Медии и обществени комуникации“

Относно материалите, представени за присъждане на ОНС „доктор“,
от Бойко Николаев Новев,
докторант към катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция“,
Факултет по журналистика и масова комуникация, СУ „Св. Климент Охридски“
професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки“
(Журналистика – Електронни медии)
Основание: Заповед РД 38-113/06.02.2018

Тема на дисертацията

„ПРОГРАМИРАНЕ НА ФОРМАТНИ ТЕЛЕВИЗИОННИ ПРЕДАВАНИЯ В БЪЛГАРИЯ (2001-2014)“

Представеният за становище дисертационният труд обхваща 167 страници, от които 154 страници основен текст. Структуриран е в увод, три глави със съответните подглави, заключение, библиография и приложения. Библиографията обхваща 102 заглавия на източници, разпределени по следния начин: (1) научна литература по темата за телевизионното продуцентство и телевизионната журналистика на български, английски и италиански език; (2) законодателни и нормативни актове, регулиращи телевизионното разпространение, авторските права и съдържанието на продукциите; (3) рейтинг данни от пийпълметрични агенции, публикации в пресата, уеб сайтове на националните ефирни телевизии и на продуцентските къщи; (4) телевизионна критика в различни онлайн медии. Трудът има амбицията да направи **пълнен обзор на излъчените формати в България от 2001 г. насам и да очертае перспективите за бъдещото развитие на реалити телевизията и посоките на общественото влияние** и отчитам, че тези задачи са изпълнени успешно.

Актуалността на темата произтича от големия брой форматни телевизионни предавания в България, икономическото им значение за излъчващата медия,

пропагандирането на определени модели на поведение и двуполюсният обществен отклик за тях.

Докторантът ясно е формулирал целта на труда си – да **изследва принципите на програмиране и продуциране на форматните предавания и да изведе обща формула за създаване и излъчване на успешен и гледан телевизионен проект**. Конкретизирани са **14 хипотези**, които са детайлизирана отправна точка за анализ на проблемното поле и показват потенциала на автора за компетентен подход при разработването на текста. Приложените изследователски методи са **индуктивен, хронологичен и комплексен** и са релевантни на поставените задачи. В изследването е заложен голям времеви период – събрани и анализирани са **всички реалити предавания в България от началото им през 2001 г. до 2014**.

Дисертацията притежава **ясна и логично построена рамка**. Налице е **баланс** по отношение на съдържанието и обема на отделните глави. Следва **утвърден модел** за подобен род научни съчинения и върви от общото към частното чрез осмисляне на основни теоретични постановки и изясняване на основния понятиен апарат, същностните характеристики на форматното предаване и проследяване на историята на жанра в **първа глава**; аналитично представяне на българските форматни предавания във **втора глава**; развитието на българското телевизионно продуцентство и тенденциите в развитието и разпространението на телевизионните формати в уеб среда.

Трудът притежава редица научни и научно-приложни достойнства.

Първо, изяснени са множество ключови за темата на труда понятия като **продуцент (делегиран продуцент, копродуцент, независим продуцент, изпълнителен продуцент); продукция (вътрешна продукция, външна продукция, копродукция); формати (форматно предаване, формат във формата, предаване по лиценз, риалити шоу); програмна схема, уреждане на авторски права, финансиране на лицензни предавания, рейтинг данни, формиране на обществено мнение и нагласи, проучване и специфики на аудиторията, бюджет на форматните предавания**.

Второ, осъществен е задълбочен хронологичен преглед и анализ на зараждането на форматите и са открити причините за техния прогресиращ успех. Анализирани са

опитът на **американския телевизионен пазар от последните 20 години на XX в.** и на **европейските и българските телевизионни форматни практики от началото на XXI в.** Посочени са **всички български форматни предавания и всички български продуцентски къщи** за 14 години. Този подход позволява да бъдат **идентифицирани предпоставките** за развитието на лицензните формати, **причините** за успешното им налагане и тяхното **влияние** върху аудиторното поведение и навици.

Трето, изследвани са принципите на програмиране в медиите като важна предпоставка за навлизане и точно позициониране на форматите. Обособени са **6 важни етапа в принципите на програмиране** – особености на аудиторията, текущи средносрочни вълни на интереси в медията, време на излъчване и таргет аудитория, синхронизиране с останалите продукции в медията, отчитане на конкуренцията и нейните намерения, както и възможностите за разширяване обхвата на продукцията в други предавания на медията.

Четвърто, представена е **авторска класификация на форматните предавания** в България през последните 15 години, в която са дефинирани **14 вида според съдържанието** (с. 20-21): социално риалити шоу; екстремни риалити формати (приключенски); кулинарни формати; музикални предавания; предавания за разнородни таланти; танцувални ; мода и красота; социални предавания; куиз шоу програми; злободневни и развлекателни предавания; сериали по лиценз; телевизионни игри; комедийно шоу-сериал; други.

Пето, посочено е **жанровото развитие на форматните предавания**, което следва следния ритъм: телевизионни игри – социално риалити шоу – забавни и приключенски риалити предавания – музикални и танцувални шоу програми – лицензни сериали и ситкоми.

Шесто, изследвани са спецификите на аудиторията на форматни предавания и промяната във вкусовете и предпочитанията на зрителите през годините. По този начин са изведени **характеристиките на българската телевизионна аудитория**. Критично е представен проблемът за вида на ценностните послания и поведенческите модели, които се формират в общественото съзнание и се мултиплицират в аудиторното поведение.

Седмо, изводите са отлично аргументирани и в същото време са набелязани тенденции за бъдещото развитие на форматите, наложени от възможностите, които предоставя интернет както за създаващите телевизионно съдържание, така и за аудиторията, която излиза от ролята на потребител и влиза в ролята на самостоятелен създател на риалити предавания.

Съгласна съм с посочените четири приноса и ги отчитам като коректно дефинирани.

Вземайки под внимание актуалното звучене на труда, научната иновативност, изследователските и аналитични умения и посочените приноси, препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Бойко Николаев Новев и декларирам своя положителен глас.

29.03.2018

доц. д-р Ст. Ангова